

Dr. Kiss Milán*:

Adatvédelem és ágazati titkok pénzügyi szolgáltatási szektorban

1. Bevezető

Pénzügyi ágazati titokra, azon belül is banktitokra vonatkozó előírások már az állami pénzügyekről szóló 1979. évi II. törvény (Ápt.) végrehajtási rendeletében megjelentek. Így a banktitokra vonatkozó szabályozás már az 1980-as évektől részét képezi a magyar jogrendnek. A kor viszonyai miatt a szabályozás eléggé lakonikus, mivel az állami pénzügyekről szóló 1979. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 23/1979. (VI. 28.) MT rendelet (Vhr.) 48. § (6) bekezdése röviden úgy rendelkezett, hogy a pénzügyintézet alkalmazottai kötelesek a feladatuk ellátása során tudomásukra jutott banktitkot megőrizni. A Vhr. ezen jogszabályhelyének második mondata szerint pedig a titoktartási kötelezettség alól jogszabály vagy az a személy (szerv), akire (amelyre) a titok vonatkozik, felmentést adhat.

Ezzel párhuzamosan az adatvédelem szabályozása szintén valahol az 1980-as években kezdődött, amely kapcsán a szakirodalom hozzávetőlegesen három generációt különböztet meg¹. A szabályozás fejlődését elsősorban a technológia vezérelte, amelyet a digitális tér egyre nagyobb mértékű elmélyülése okozott. Az első hazai (elektronikus) adatvédelmi jogszabályi rendelkezés 1978-ban lett a magyar jogi szabályozás része, amely szerint a „számítógéppel történő adatfeldolgozás nem sértheti a személyhez fűződő jogokat”².

Ebből a rövid történeti áttekintésből is világosan látható, hogy a személyes adatok és a pénzügyi ágazati titkok védelméhez kapcsolódó szabályozás nagy múltra tekint vissza Magyarországon. Mindazonáltal a szabályozás folyamatosan fejlődött, valamint a mai napig fejlődik, és próbál lépést tartani az informatikai fejlődéssel. Ennek az lett az eredménye, hogy – a különböző innovációk és szakpolitikai döntések miatt – a tágabb értelemben a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályozás töredezetté vált. Ezen a tényen hazánk európai uniós csatlakozása sem segített, azonban tovább növelte a szabályozási szinteket. A hazai joganyagban is megjelentek ugyanis az európai uniós irányelveknek történő megfelelést szolgáló előírások, valamint a közvetlenül alkalmazandó jogalkotási aktusok.

2. Banktitok és fizetési titok

1996-ban a pénzügyintézetekről és a pénzügyintézeti tevékenységről szóló törvényt felváltotta a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény³, azonban a banktitokra vonatkozó szabályozás lényegében változatlan maradt. Közel egy évtizeddel később, a 2008-2009-es gazdasági világválságot követően a szabályozást új alapokra helyezték és az Országgyűlés

---

¹ SZÓKE GERGELY LÁSZLÓ: AZ ADATVÉDELEM SZABÁLYOZÁSÁNAK TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE – 2013/3. (56.), 107-112. O.

² CSEH GERGELY: A MAGYAR ADATVÉDELMI SZABÁLYOZÁS TÖRTÉNETE - Profectus in Litteris V. 2013. pp. 71–78.

³ Vagyis a hazai szabályozás szerint 1996 óta nem léteznek Magyarországon pénzügyintézetek, helyettük egyéb intézményeket ismer a szabályozás, pl. hitelintézetek, pénzforgalmi intézmények, befektetési vállalkozások stb.

megalkotta a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvényt (Hpt.), valamint az egyes fizetési szolgáltatókról szóló 2013. évi CCXXXV. törvényt (Fsz.). A Hpt. által szabályozott banktitok szabályai, illetve az Fsz. által meghatározott fizetési titokhoz kapcsolódó előírások struktúrájukban és részleteikben nagyfokú hasonlóságot mutatnak, majdnem teljesen megegyeznek egymással. Ennek az az oka, hogy az Fsz. azon nem állami pénzforgalmi szolgáltatók szolgáltatásait szabályozza, amelyek nem minősülnek hitelintézetnek, így pl. pénzforgalmi intézményként vagy elektronikuspénz-kibocsátó intézményként működnek⁴. Mivel azonban mind a hitelintézeti, mind pedig a nem hitelintézeti pénzforgalmi szolgáltatók szolgáltatásának a jogi és technológiai természete azonos⁵, ezért a jogalkotó nem alkotott külön szabályokat az egyes intézménytípusokra, csupán az Fsz. „kódex” jellege miatt nem utaló módon, hanem a banktitokra vonatkozó szabályok tulajdonképpeni másolatával rendezte a kérdést⁶.

Egy fontos kérdést szükséges még megválaszolni: voltaképp mi is a banktitok, illetve a fizetési titok? A Hpt. 160. § (1) bekezdése alapján banktitoknak minősül *„minden olyan, az egyes ügyfelekről a pénzügyi intézmény rendelkezésére álló tény, információ, megoldás vagy adat, amely ügyfél személyére, adataira, vagyoni helyzetére, üzleti tevékenységére, gazdálkodására, tulajdonosi, üzleti kapcsolataira, valamint a pénzügyi intézmény által vezetett számlájának egyenlegére, forgalmára, továbbá a pénzügyi intézménnyel kötött szerződéseire vonatkozik”*. A fizetési titok meghatározása ezzel ekvivalens, kizárólag a jogszabályban nevesített intézményi kör más, mivel az Fsz. 59. §-ban meghatározott fizetési titok a pénzforgalmi intézményekre és az elektronikuspénz-kibocsátó intézményekre vonatkozik.

3. Miért is fontos a banktitok és a fizetési titok?

A fentiekben feltett kérdésre nagyon egyszerű a válasz: azért, mert „különálló életet él” az általános adatvédelmi előírásoktól. Látható, hogy a személyes adatok kezelésére vonatkozó előírások alapján pl. a GDPR⁷ 4. cikk 1. pontjában meghatározott személyes adat⁸ nagymértékben átfedésben van a banktitoknak, illetve fizetési titoknak minősülő adatokkal. Ugyanakkor önmagában az a tény, hogy az adatvédelmi jogszabályoknak megfelelően kezelnek egy adatot, még

---

⁴ A téma kapcsán jó áttekintést nyújt BÁRDITS ZITA MARIANNA: A SPECIFIKUS KÉSZPÉNZ-HELYETTESÍTŐ FIZETÉSI ESZKÖZÖK SZABÁLYOZÁSA című szakmai cikke (Letölthető: <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/szakmai-cikkek/penzforgalom/bardits-zita-marianna-a-specifikus-keszpenz-helyettesito-fizetes-eszkozok-szabalyozasa>).

⁵ Lásd a Hpt. 6. § (1) bekezdés 87. pontjában meghatározott pénzforgalmi szolgáltatásokat, valamint a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (Pft.) 2. § 22. pontjában meghatározott pénzforgalmi szolgáltatókat.

⁶ Tágabb értelemben a pénzügyi jogi szakszargonban ismert még a pénzügyi ágazati titok körébe sorolt adat, amely a banktitok és fizetési titok mellett – többek között – tartalmazza még az értékpapír-, pénztár- vagy biztosítási titkot is. Tehát mindez az adott intézményekre jellemző titokvédelmi szabályok gyűjtőfogalma.

⁷ A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (GDPR).

⁸ GDPR 4. cikk 1. pont alapján személyes adatnak minősül az azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ; azonosítható az a természetes személy, aki közvetlen vagy közvetett módon, különösen valamely azonosító, például név, szám, helymeghatározó adat, online azonosító vagy a természetes személy testi, fiziológiai, genetikai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára vonatkozó egy vagy több tényező alapján azonosítható.

nem jelenti azt, hogy a banktitokra és a fizetési titokra vonatkozó szabályoknak is eleget tett az adatkezelő.

Fontos kiemelni, hogy a pénzügyi ágazati titkokra vonatkozó szabályozás elsősorban az adatátadásokra vonatkozik. A főszabály ugyanis az, hogy a titoknak minősülő adatot tilos harmadik személy részére átadni, illetve arra legföljebb csak meghatározott feltételek mellett van mód. Az adatkezelés jogalapja a dolog természetéből fakadóan jellemzően nem szokott kérdés lenni. Ugyanis banktitok vagy fizetési titok harmadik részére történő átadására csak akkor van lehetőség, ha azt a Hpt. vagy az Fsz. kifejezetten nevesíti, vagy ha az ügyfél azt jóváhagyja. A jóváhagyásnak azonban szigorú formai követelményei vannak. Az ügyfélnek – a kiszolgáltató adatkört pontosan megjelölve – közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell a hozzájárulását megadnia, kivéve, ha a nyilatkozatot az ügyfél a pénzügyi intézménnyel történő szerződéskötés keretében teszi meg.

4. GDPR és a banktitkok

Jól látható tehát, hogy a GDPR védelme alapvetően más jellegű, mint a Hpt. vagy az Fsz. védelme. A pénzügyi szabályozás az ügyfél hozzájárulásán és a törvényi engedélyen túl (amely felsorolás taxatív) nem ismer más jogalapot, amely alapján a kérdéses titok átadható lennie, azonban kifejezetten szigorú alaki követelményeket támaszt az adatátadások kapcsán. Mindazonáltal a pénzügyi szabályozás alapján nem vizsgálendő, hogy az ügyfél hozzájárulása mennyire tekinthető önkéntesnek. Ezzel szemben az adatvédelmi szabályozás egyik kritikus pontja minden esetben az adatkezelés jogalapjának a meghatározása. Így például egy hozzájárulás az adatátadáshoz megfelelhet a Hpt.-ben vagy az Fszt.-ben foglalt követelményeknek, de ez nem jelenti feltétlenül azt, hogy pl. a GDPR 7. cikkében foglalt feltételeket is teljesíti.

Mindezek alapján tehát elmondható, hogy a banktitok, illetve a fizetési titok kezelésének a szabályait, valamint az általános adatvédelmi rendelkezéseknek történő megfelelést minden esetben külön kell vizsgálni, és mind a GPDR, mind pedig a Hpt. vagy Fszt. szabályait irányadónak kell tekinteni.

5. Egy gyakorlati példa: az open banking

A 2018-as év egyik nagy banki informatikai kihívása a második pénzforgalmi irányelv⁹ (Payment Services Directive 2 - PSD2) által bevezetett ún. nyílt bankolás (open banking) megvalósítása volt. Ennek alapján az ún. harmadik fél szolgáltatók (TPP-k – Third Party Provider-ek) amelyeknek maguk is tevékenységi engedéllyel kell rendelkezniük, többek között hozzáférhetnek a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók által vezetett fizetési számlák adataihoz. Ezt nevezi a PSD2, valamint az azt hazai jogba átültető jogszabályok „számlainformációs szolgáltatásnak”¹⁰.

---

⁹ A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2015. november 25-i (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelv (PSD2).

¹⁰ Lásd a Hpt. 6. § (1) bekezdés 101a. pontját.

E szolgáltatás több esetben lehet használható, például arra, hogy egy adott szolgáltató összegyűjtse az ügyfél több számlájának az adatait és ezt követően bevétel és kiadás elemzéseket végezzen rajta. De bármilyen egyéb szolgáltatás is elképzelhető a harmadik fél részére átadott adatokkal.

A számlainformációs szolgáltatás keretében történő fizetési számlához történő hozzáférés szabályait a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (Pft.) 38/C. § tartalmazza, amely a PSD2 67. cikkének hazai jogba történő átültetése. A Pft. úgy rendelkezik, hogy az adatok átadásának biztonságosnak és hatékonynak kell lennie (erre vonatkozóan külön szabályokat az (EU) 2018/389 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet ad), valamint a szolgáltatást „ügyfél kifejezett jóváhagyása alapján” nyújthatja a szolgáltató, illetve „az ügyfele által kifejezetten igényelt számlainformációs szolgáltatástól eltérő célból nem használ és nem tárol adatokat, valamint nem fér hozzá adatokhoz, a jogszabályok és az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusai által támasztott adatkezelési és adatvédelmi követelményeknek megfelelő jogszabályi előírásokkal összhangban”.

Vagyis a fenti példa esetében három különálló jogszabály vizsgálata szükséges: banktitok/fizetési titok átadása, mivel a fizetési számla forgalma pénzügyi ágazati titoknak minősül; a pénzforgalmi szabályozásnak történő megfelelés, így különösen a „kifejezett jóváhagyás” kapcsán; és a GDPR, valamint a hazai adatvédelmi jogszabályoknak történő megfelelést is vizsgálni szükséges, függetlenül a Pft. láttató szabályától.

Banktitok esetében akkor lehet jogszerű a fizetési adatok harmadik fél szolgáltató részére történő átadása, ha az ügyfél ehhez hozzájárul. Mivel nem életszerű, hogy az ügyfél közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban adjon meg egy ilyen hozzájárulást, ezért a pénzforgalmi keretszerződésbe szükséges egy megfelelő rendelkezés beillesztése.

A PSD2/Pft. és a GDPR kapcsán gyakran felmerül az a kérdés, hogy a pénzforgalmi jogszabályok által említett hozzájárulás egyenértékű-e az adatvédelmi jogszabályok által említett érintetti hozzájárulással. Az Európai Adatvédelmi Testület 2020. december 15-én elfogadott a második pénzforgalmi szolgáltatási irányelv és az általános adatvédelmi rendelet kölcsönhatásáról szóló 06/2020. sz. iránymutatása alapján a pénzforgalmi és az adatvédelmi „hozzájárulás” nem ekvivalens. Az említett iránymutatás a számlainformációs szolgáltatások kapcsán más jogalapot javasol megjelölni, amelyet természetesen érinti az ügyfél részére átadandó adatvédelmi tájékoztatót. Továbbá a pénzforgalmi jogszabályok adatok hozzáférésére vonatkozó előírásai alapján az MNB által publikált PSD2 gyakori kérdések és válaszok D/12 kérdése és válasza¹¹ lehet irányadó.

További részletekbe menő vizsgálat nélkül is látható tehát, hogy a pénzügyi ágazati titkokra, az adatvédelemre és az adott szolgáltatásra vonatkozó ágazati szabályokat külön-külön és

---

¹¹ A gyakori kérdések itt érhetők el: <https://www.mnb.hu/penzforgalom/psd2-gyakori-kerdesek-es-valaszok/eros-ugyfel-hitelesites-es-biztonsagos-kommunikacio>

összefüggéseiben is vizsgálni szükséges. Ez azért szükséges, mivel nagyon hasonló fogalmi rendszert használ mindegyik jogterület, ugyanakkor a követelmények merőben eltérőek lehetnek.

* A szerző a Magyar Nemzeti Bank vezető felügyelője

„Szerkesztett formában megjelent 2023. szeptember 26-án a Datapatron.hu oldalon.”